

בריחה ארוכת-יחזקן מספרת על בני עמים שונים היוצאים לחקור את חיי הפילים. האנגלי חוקר את ציד הפילים, הצרפתי את חיי האהבה של הפילים, והיהודי את הפיל ובעיית היהודים, לגבי הבחי רות לנשיאות האמריקאית, אין האורח הישראלי נוקט בעמדה שונה.

שעות מעטות לפני סגירת הקלפיות הי אחרונות, במערב ארצות-הברית, נדמה היה כי יש צורך לשנות את ניסוח הבעייה. כי הפיל הוא סמל המפלגה הרפובליקאית, ש תבוסתה נראתה באופק. בהעדר אפתעות של הרגע האחרון, היה ברור כי המנצחת תהיה המפלגה הדמוקראטית, שסמלה הי מסורתי הוא התמור.

קרוב לוודאי כי הבעייה תהיה, איפוא, בארבע השנים הקרובות: "החמור ושאלת היהודים".

קאתולי, מיליונר וגיבור

עוד לפני חצי שנה היה נדמה כי שאר לא זו לא תתעורר לעולם. כי בעוד שרוכבו של הפיל, ריצ'ארד ("דיק") ניכסון, היה יודע בכל רחבי ארצות-הברית, הכירו רק מעטים את האיש שביקש אז להיות מועמד הדמוקראטים, ג'ון ("ג'אק") קנדי. רבים סברו כי ניצחונו של ניכסון בטוח. המיכשולים בפני קנדי היו אדירים. קודם כל, הוא היה עשיר — מלידה — בנו של בעל מאות מיליונים, ובצעמו מיליונר לפני 30 שנה. האמריקאים אמנם אוהבים מיליונרים, רואים בהם אנשים שהצלחתו במטרה העליונה של האיש האמריקאי. אולם אדם שנוגד לתוך עריסה של מיליונים, מוכרח היה לעורר קינאה וזילזול.

מחירי עוד יותר היה פרט אחר: דתו של קנדי, שהוא קאתולי מוצא אירי. עד כה היה זה חוק-ברזל במדיניות האמריקאית, שקאתולי אינו יכול להיבחר לנשיא. השת בון הפשוט: כל הקאתולים יצביעו בעדו. כל הפרוטסטנטים והיהודים יצביעו נגדו. הכנסייה הקאתולית אומנם גדלה והולכת בארצות-הברית, והיא גדולה כיום יותר מכל כנסייה פרוטסטנטית נפרדת. אולם כל הי

ניכסון וקנדי
"ברוך השם, רק אחד מהם יכול לנצח"

יתר על כן, תוכנית הדמוקראטים הייתה פופולארית יותר. אין אמת בקביעה הפשוט שהי הדמוקראטים הם השמאל, ואילו הרפובליקאים הם הימין. שני הגופים אינם מפלגות במובן המקובל בישראל. כל אחד מהם הוא פיראציה גדולה של מאות מפלגות מקומיות, בעלות השקפות שונות ואף סותרות. הדמוקראטים במחוזות הדרומיים של ארצות-הברית קרובים הרבה יותר ל"אנף הריאקציוני של הרפובליקאים מאשר לחברי מפלגתם השמאלנים בניו-יורק.

למזל, התלהבו מעטים עוד יותר מאיש יות יריבו, ניכסון. כי ניכסון מקולל ב"כישרון לעורר איבה כמעט אינסטינקטיבית. הוא הדמות המושלמת של הפוליטיקאי ש אינו מעורר אהדה — חלק כצלופת, חסר חום אנושי, חסר כל סממנים של גדולה. הוא דומה במידה רבה לכמה מן הצעירי רים המסתובבים על הבמה הישראלית, ו במיוחד לשמעון פרס. כמוהו, הוא מסוגל להגיד דבר והיפוכו בשני נאומים, ואפילו בנאום אחד. כמוהו, הוא רגיל לזרוק סיבוי

למצוא נושא כל שהוא בו דעותיהם חלוקות. אם כן, מה קרה? לדעת הפסיכולוגים, נעוץ הדבר בהשפעת המערבונים על התודעה הלאומית. כל אמריקאי ראה, בקולנוע ובטליוויזיה, כמה מאות מערבוניים, הערוכים כולם לפי אותה מתכונת. בכל מערבוני, האיש השחרור, בעל האף העקום, הוא "הבחור הרע". ואילו בהיר-השיער, בעל הפנים הצעירות והפתוחות, הוא תמיד "הבחור הטוב". מבחינה תודעית, ניכסון התאים בדיוק לטיפוס המקובל של הבחור הרע, קנדי התאים לבחור הטוב.

בדרך של סוגסטיה תת-הכרתית, בדרך של אסוציאציה המוכרת לכל פרסומאי מומחה, נוצרה הדמות החיובית של קנדי.

מ"ט רסטי-מוחות" חדש

מאותו רגע, עוררה הופעתו של קנדי בכל מקום התלהבות היסטורית. הי נשים נגעו בו כמו בקדוש תנ"כי, נגעו ל"אחר מכן בילדיהם, כדי להעביר הלאה את רוח-השכינה. רבבות ומאות אלפים קידמו את פניו בכל מקום שהופיע. ג'אק קנדי הצעיר נתגלה לפתע כמנהיג המונים. האם מספיק הובר כדי להיות נשיא מוכשר? כדי להנהיג מדינה אדירה? כדי להחליט את ההחלטות קובעות את גורלו של עולם? כדי לשאת ולתת עם נשיאים וראשי ממשלות מן המוכשרים ביותר בעולם? התשובה הכנה היחידה האפשרית ברע זה: אין כל אפשרות לדעת.

ערב בחירתו הראשונה של פראנקלין רוזוולט ב-1932, אמר עליו ואלטר ליפמן הנודע: "אדם חביב, שהיה רוצה מאור-מאוד להיות נשיא, אך שאין לו שום כישרון לכך". רוזבלט נתגלה במהרה כאחד הנשיאים הגדולים של ארצות-הברית, האיש שניצח על הרפורמה היסטורית של ה"ניו-דיל". אם ייבחר קנדי השבוע, רק העתיד ילמד אם הוא קורץ מן החומר ממנו עשויים נשיאים גדולים, או אם יהיה נשיא ממוצע וכושל כמו דהייט איינוואר.

לפחות בדבר אחד כבר הוכיח קנדי את עצמו: במערכת הבחירות הקיף את עצמו

החמור - ושאלת היהודים

אם ייבחר ג'אק קנדי השבוע לנשיא ארצות-הברית - מה יהיה יחסו לישראל?

ביוצאים מן המעולים והמתקדמים ביותר בארצות-הברית. הפמליה שלו מזכירה ב"מקצת את "טרסט המוחות" המפורסם של רוזבלט, שתיכנן וביצע את הרפורמות הגדולות של שנות ה-30.

תקופת איהוודאות

מה יהיה יחסו של קנדי לבעיות הי מרחוב וישראל, אם ייבחר? גם על כך יתכנו רק ניחושים.

בעברו וברקעו של קנדי יש כמה נקודות שליליות ביות. קקאתולי, הוא יהיה מושפע בכחרה מעמדת התאטיקאן, שהוא עדיין אנטי-ישראלי מובהק. התאטיקאן לא הכיר בישראל. לפי סברה אחת, רוצה ההתאטיקאן למחור הכרה זו תמורת עזרת היהודים באמריקאים בחוק שיאפשר להקציב בארצות-הברית כספים מלכתיים לבתי-ספר דתיים. אביו של קנדי, שגם הוא משפיע עליו מאוד, היה בשעתו ידידו של רוזבלט שגריר ארצו בבריטניה. ערב מלחמת-העולם התקוטט עם רוזבלט. הרקע: קנדי הוקן התנגד לעמדת אמריקה למלחמה. לא היה זאת עמדה פרו-נאצית ממש, אך לפחות העידה על אדישות מסויימת לגורל העולם החופשי. קנדי עצמו היה ידידו הקרוב של ג'ון מקקארתי, אחד הסנטורים המעטים שלא הצביעו נגד מקקארתי בשעה שהסנאט גינה פומבית את הדמאגוג הפאשיסטי הבווי. פעם אחת הצביע נגד המועמדים לארצות-ערב, מתוך טענה כי הערבים אינם עוורים לעצמם די צורכם.

כל התקדמים וההשפעות האלה אינם מלמדים הרבה. קנדי עשוי להתגלות כאדם עצמאי. רק דבר אחד בטוח: אם יעלה ל"שלטון, יביא הדבר לבדיקה מחדש של הי עמדה האמריקאית בכל השטחים, כולל הי עמדה כלפי ישראל וארצות-ערב.

לגבי ממשלת ישראל, התלויה כל-כולה בחסדי אמריקה, תהיה זאת תקופה של אי-ודאות. לגבי האזרח הישראלי, הלחץ הוא מוטב לשים קץ למצב בו תלויה ישראל כולה במדינה מסויימת אחת, בה יש כוח עצום לאדם אחד ויחיד שאיש אינו מכיר מעצמו את השקפותיו האמיתיות.

בכל זאת, בסך הכל המפלגה הדמוקראטית מתקדמת קצת יותר מאשר המפלגה הרפובליקאית. בשטח החקירה הסוציאלית, הביטוח הלאומי, הסעד לחקלאות, התמיכה הממשלתית במערכות הבריאות והחינוך, הם עולים במידה ניכרת על הרפובליקאים, הי ממלאים את רצון הרוץ הגדול.

לכן שולטים הדמוקראטים בשני בתי הקונגרס. אילו היו הבחירות לנשיאות מי רוצ בין שני המפלגות, תחת להיות מירוק בין שני אנשים, היה נצחון הרמוקראטים בטוח מראש.

פרום אמריקאנים

ג'אק קנדי לא נשאר זמות צדדית. היש מהר החל מטביע חותמו האישי על מערכת-הבחירות. בקפיצה גדולה אחת הפך מסנטור בלתי-יודע לדמות לאומית, המוכרת בכל בית. האיש שעזר לו בכך: דיק ניכסון.

עוד בראשית המאבק הסכים ניכסון לתת מודד עם קנדי ששורה של ויכוחים-טליוויזיים לעניינהם של ששים עד שמונים מיליוני צופים. היה זה חידוש היסטורי. זו הפעם הראשונה מאז ימי יחן ורומא נאלו כל הבוחרים לשמוע כמו אוניהם את נאומי המועמדים לשוק. לראות אותם כמו עיניהם. ניכסון היה בטוח כי הוא מנוסה הרבה יותר מקנדי בשאלות פוליטיות. הוא האמין שאם יראו הבוחרים את שני המועמדים יחד, ייכחו בעליל כי ניכסון מבוגר יותר, מנוסה יותר, אחראי יותר.

דהשפעה היתה לגמרי אחת. קנדי הוכיח לעיני הצופים שהוא מסוגל להתמודד עם ניכסון בכל בעיה מבעיות העולם והמדינה. אישיותו, שהיתה בלתי-יודע, נחרתה ב"זכרונם של מיליונים, אף פחות מאישיותו של ניכסון. במקום מועמד יודע אחד ו"בלתי-יודע אחד, ראה הציבור לפתע שני מועמדים ידועים.

כיצד ניצח קנדי את ניכסון בחיכוחים אלה? לא בדיבורים — כי שני המועמדים הקפידו מאוד שלא להגיד שום דבר חדש ומרגיז בחיכוחים המשודרים. הם אמרו כמעט בדיוק את אותו הדבר, והתקשו מאוד

רעיונות הנוכחים לכותרות שמנות, מבלי לעורר את הרושם שחשב עליהם ברצינות. וכמו פרס, עלה לגדולה הודות לכישורו לומר כן לזקן — הנשיא איינוואר.

לגבי הבחור הרציני, עברו של ניכסון אינו מהדהד המלצה. הוא התחיל את דרכו במערכת-בחירות נגד אשה, הצטיין בה בגסות-רוח ובהשמצות אישיות קיצוניות. אחרי בחירתו, בלט בעיקר הודות לרדיפתו אחרי קומוניסטים-כביכול — עוד לפני ש"העולם שמע על ג'ון מקקארתי. ברעג הי נכון החליף את עורו, עבר למחנהו של איינוואר, הפך רפובליקאי "מתקדם".

"ברוך השם, רק אחד!"

על כן, כאשר התלה מערכת-הבחירות, סברו אמריקאים רבים שאין בין מי ומי לבחור. כפי שניסה זאת תתון בלוס-אנג'לס: "ברוך השם, רק אחד מהם יכול לנצח!" העולם תמה על הדמוקראטיה האמריקאית האדירה, אשר בשעה כה גורלית לקיומה לא מצאה אלא שני פוליטיקאים ממוצעים, צעירים וחסרי-אישיות, כדי להתחרות על המישרה הרמה ביותר.

אמריקאים רבים הסבירו אז את עמדתם: "איני אוהב את שניהם, אבל אני אוהב את ניכסון עוד פחות מאשר את קנדי...". אחרים טענו: "מכיוון ששניהם אינם מוצאים חן בעיני, אני מתעלם מהם ובוחר ב"מפלגה הסימפאטית יותר — הדמוקראטית". ואומנם, במצב זה היו לדמוקראטים סיכויים רבים יותר. יש לה הרבה יותר תבי רים רשומים מאשר המפלגה הרפובליקאית. הרפובליקאים יכולים לנצח רק כאשר עומד בראשם מועמד המלהיב את המונים הי בלתי-מסלגתיים, המסוגל לגייס קולות מתוך למסגרת המפלגה. ניכסון אינו מועמד כזה.

אחד הקוריוזים של מערכת-הבחירות: כתב שאל את הנשיא איינוואר מתי אחי פעם התייעץ עם ניכסון לפני שהחליט להי לטה חשובה. אייך נבדק, נימנס: "תן לי כמה ימים לחשוב, ואתן לך תשובה". כשכל אמריקה פרצה בצחוק, הזדרז אייך לנאום נאום נלהב לטובת ניכסון.

לעומת כל אלה, היתה לקנדי רק מעלה בולטת אחת. הוא היה גיבור מלחמה — מפדק טרפדת, שהציל את אנשיו בצורה מזהירה, אחרי טיבוע ספינתו בידי היפא'נים, ואחיו של טייס שנהרג במלחמה. ב"ארצות-הברית, בניגוד לישראל, רגילים הי בוחרים לשאול מה עשו מועמדיהם בשעה שהם עצמם נקראו לשפוך את דמם.

האומר כן לזקן

למועמדות זכה קנדי הודות לי מאמץ של ארבע שנים, בו השקיע אביו הון תועפות. הוא הקים מנגנון פרטי בכל רחבי המדינה, רכש פוליטיקאים, ייסד סניפים. תוך כדי כך נתגלה כאיש-מיקצוע יעיל וחסר-טמיטמים, שהיה מסוגל לבגוד ב"ידידו ולהתחבר עם אויביו בשעת הצורך. כשהציע את המועמדות לסגנות-הנשיא לרי אקציונר דרומי, תוך בגידה בתומכיו המתדומים, היתה אכזבה שלמה. המפלגה הי דמוקראטית מינתה אותו למועמדה, אך מעטים מאוד התלהבו ממנו.